

Наша Слова

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 32 (1235) 12 ЖНІЎНЯ 2015 г.

105 - я ўгодкі з дня нараджэння Ларысы Геніюш

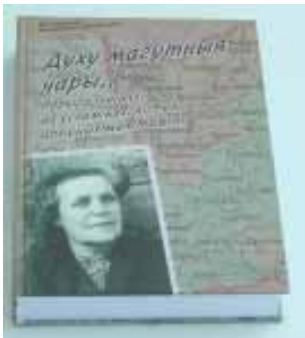

8 жніўня традыцыйныя ўрачыстасці да дня нараджэння Ларысы Геніюш распачаліся ў Зэльвенскай царкве. Адмыслова, як і штогод, адбылася служба ў гонар паэткі. А затым у дворыку царквы побач з помнікам Ларысы Геніюш сабраліся ўсе, хто прыехаў з розных гарадоў і мястэчак Беларусі, каб ушанаваць яе памяць.

Міхась Скобла распавёў пра новую кнігу ў якой змешчаныя неопублікаваныя раней геніюшаўскія вершы, успаміны пра яе тых, з кім давялося прайсці няпростыя жыццёвыя шляхі, і ўдзячнасці ад людзей пісьменніцы і грамадзянцы.

Атмасфера ў дворыку панавала несамавітая, дружалюбная, цёплая, Тацяна Матафонава праспявала песню на словы Дубоўкі, ў якія дадаліся словы Ларысы Геніюш.

Выступіла паэтка Да-

ISSN 2073-7033

нута Бічэль, узгадала як першы раз прыехала да Ларысы Геніюш:

- Усё шчаслівае, што было ў маім жыцці, згадваецца тут у Зэльве. Была ў мяне тут духоўная мама, і калі я патрапіла да яе, жыццё маё змянілася цалкам і стала аграмадным, прыгожым. Тут у мяне з'явілася неабсяжная прастора і вечнасць, гэта з'явілася, калі я прытулілася да Ларысы Геніюш. І гэтак падарожжа ў мяне прадаўжаецца, нават не глядзячы на тое, што яе побач з намі ўжо няма. Вось, калі ласка,

друкуюць і цяпер яе кніжкі. Я задавала сабе пытанне - ці падабаецца ёй, што яе кнігі пачалі друкаваць пасля смерці? А цяпер я зразумела, што ў чалавека ёсць лёс, паміж якім ёсць смерць, але гэтая смерць - яна як бы і не існуе. Ёсць жыццё і паэт у ім вечны, ён не памірае.

З Палтавы прыехала ў Зэльву паэтэса Іна Снарская, якая прачытала верш Ларысы Геніюш у сваім перакладзе па-ўкраінску, а потым свой верш па-беларуску, бо сама Іна родам з Полацка.

(Заканчэнне на ст. 5.)

80 гадоў з дня нараджэння Аляксандра Падлужнага

Аляксандр Іосіфавіч ПАДЛУЖНЫ (16.08.1935, в. Залессе Месціслаўскага раёна - 21.11.2005, г. Менск) нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Скончыў Месціслаўскае педагагічнае вучылішча (1954), філалагічны факультэт БДУ (1959). Працаваў настаўнікам беларускай мовы і літаратуры ў Раснянскай СШ Дрыбінскага раёна.

Вучыўся ў аспірантуры Інстытута мовазнаўства імя Я. Коласа (1962-1964). Пачаў навуковы шлях з пасады малодшага навуковага супрацоўніка, вырас да акадэміка-сакратара Аддзялення гуманітарных навук і мастацтваў (1997-2002). Кіраваў Інстытутам мовазнаўства: намеснік дырэктара па навуковай рабоце (1983-1989), дырэктар (1989-2003).

Абараніў кандыдацкую (1967) і доктарскую (1981) дысертацыі. Доктар філалагічных навук (1982), прафесар (1989), акадэмік АН Беларусі (1994).

Заснавальнік навуковай фанетычнай школы ў Беларусі. Намеснік старшыні Дзяржаўнай камісіі па ўдасканаленні беларускага правапісу.

Пад яго кіраўніцтвам быў падрыхтаваны праект новай рэдакцыі "Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі". Адзін з актыўных стваральнікаў "Закона аб мовах у Рэспубліцы Беларусь". Падрыхтаваў 12 кандыдаў навуку, сярод яго вучняў некалькі дактароў навук.

Аўтар больш за 150 навуковых прац, у тым ліку 16 манаграфій. Асноўныя працы: "Фаналагічная сістэма беларускай літаратурнай мовы" (1969), "Нарыс акустычнай фанетыкі беларускай мовы" (1977), "Фанетыка слова ў беларускай мове" (1983), суаўтар кнігі "Фанетыка беларускай літаратурнай мовы" (1989), "Беларуская мова для тых, хто гаворыць па-руску" (1990), "Падручнік беларускай мовы. Для самаадукацыі" (1994), хрэстаматый "Вусная беларуская мова" (1990), зборнік "Пытанні культуры пісьмовай мовы" (1991), вучэбны дапаможнік "Фанетыка беларускай мовы" (1984), суаўтар і навуковы рэдактар "Беларускай граматыкі" (Ч. 1, 1985) і

інш. Галоўны рэдактар штогодніка "Беларуская лінгвістыка" (з 1989) і часопіса "Весці НАН Беларусі. Серыя гуманітарных навук" (з 1997).

Прысуджана ганаровае званне "Заслужаны дзеяч навукі Рэспублікі Беларусь" (1999). Узнагароджаны ордэнам "Знак Пашаны" і шматлікімі Ганаровымі граматамі Прэзідыума НАН Беларусі.

Вікіпедыя.

(Пра А. Падлужнага чытайце на ст. 2.)

Супольная малітва беларусаў і японцаў

9 жніўня ў Менскім Чырвоным касцёле на святой імшы прысутнічаў амбасадар Японіі Цікахіта Харада і ўдзельнічаў у сумеснай малітве беларускага і японскага народаў аб ахвярах, пацярпелых у Хірасіме, Нагасакі, Фукусіме і на Чарнобыльскай АЭС.

Ксёндз-пробашч Уладзіслаў Завальнюк заклікаў прысутных да малітвы за ўсіх людзей, якія пацярпелі ад ядзерных выбухаў і выпрабаванняў, ад наступстваў радыяцыі, якія перажываюць новыя пакаленні людзей ў Японіі і Беларусі. Амбасадар Японіі Цікахіта Харада ўзгадаў аб трагедыі японскага народа, калі за некалькі хвілін загінулі каля 70.000 чалавек. Ён падкрэсліў неабходнасць захавання міру на планеце і супольнай малітвы за мір у свеце. Японія прытрымліваецца трох неядзерных прыняццяў: не мець, не рабіць і не ўвозіць ядзернай зброі.

6 і 9 жніўня адзначалася 70- годзе бамбардзіровак японскіх гарадоў Хірасімы і Нагасакі. 9 жніўня ў Нагасакі

званіў зvon аб ахвярах выбуху. У гэты ж дзень у Менску ля Чырвонага касцёла таксама гучаў намягальны звон.

У 2000 г. каля касцёла быў устаноўлены помнік "Звон Нагасакі" (які зрабіў японскі архітэктар Марыяма) у памяць ахвяр Хірасімы, Нагасакі і Чарнобыля, дакладная копія звона "Анёл", уцалела пасля атамнай бамбардзіроўкі. Такі падарунак гораду быў зроблены японскім каталіцкім біскупствам Нагасакі. Кожны год 26 красавіка у дзень катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, у Менску "Звон Нагасакі" адначасова звоніць са званамі ў Нагасакі - ва ўшанаванне ахвяр радыяцыі.

29 жніўня 2001 года ля касцёла св. Сымона і Алены была ўсталявана капсула з зямлёй з вёскі Грушаўка Нараўлянскага раёна Гомельскай вобласці. "Няхай звон звяніць па нашых душах", - папрасілі жыхары вёскі. 29 жніўня (гэты дзень з'яўляецца Міжнародным днём дзеянняў супраць ядзерных выпрабаванняў)

2011 года на тым жа месцы была прымацавана капсула з зямлёй з Сяміпалацінскага палігона. 12 снежня 2013 года ў Менск была дастаўлена зямля з Аламагорда, штат Нью-Мексіка, дзе выпрабавалася першая атамная бомба.

У Токіа родныя пацярпелых і тыя людзі, якія перажылі бамбардзіроўкі, таксама сабраліся 9 жніўня на жалобныя мерапрыемствы а 11 гадзіне.

15 жніўня ў касцёле адзначаецца памяць польскага святога Максіміліяна Марыя Кольбе. Ён некаторы час веў місіянерскую дзейнасць у Японіі, заснаваў манастыр ля горада Нагасакі, семінарыю і газету на японскай мове. Ён заснаваў кляштар не ў лепшым месцы, бо аднесенага пункта будынак аддзяляла гара. Але калі ў 1945 годзе горад быў разбураны атамнай бомбай, кляштар не пацярпеў, бо быў з іншага боку гары, і браты-хрысціяне засталіся цэлыя.

Эла Дэвінская.

105 - я ўгодкі з дня нараджэння Ларысы Геніюш

(Заканчэнне. Пачатак на ст. 1.)

Прагучалі песні на вершы Ларысы Геніюш у выкананні Вальжыны Цярэшчанкі, а таксама дуэт Таццяны Матафонавай і Вальжыны Цярэшчанкі.

Слонімскі пісьменнік, краязнаўца і журналіст Сяргей Чыгрын узгадаў, як святкавалі сотыя ўгодкі Ларысы Геніюш, як улады не пусцілі людзей у Дом культуры і давлялося чытаць вершы Геніюш проста на прыступках.

- Думаю, што мы і надалей будзем тут збірацца, а магчыма прыйдзе час, калі гэта стане сапраўдным нацыянальным святам народнай паэтыкі, паэтыкі-змагаркі, якая жыла адной Беларуссю і малілася за яе.

Гарадзенскі паэт Юрка Голуб, які сам паходзіць з Зэльвеншчыны, таксама ўзгадаў пра Ларысу Геніюш, яе сям'ю, праўда, сказаў, што даволі няпроста сёння яму пра гэта гаварыць. Узгадалася вось што:

- Пра Ларысу Геніюш можна шмат казаць, бо гэта быў

чалавек пра якога нельга забыцца. Я вось гляджу на іх хаць з паперці Зэльвенскай царквы, дзе мяне хрысцілі, і мне чамусці ўзгадалася тое, як яна разам з мужам, Янкам Геніюшам, прыйшлі да нас у Зэльвенскую школу на выпускны вечар, і Ларыса Антонаўна падаравала мне санеты Шэкспіра ў перакладзе Уладзіміра Дубоўкі. У мяне гэтая кніга і цяпер у бібліятэцы, як рэлікт...

Дзятлаўскаму краязнаўцу Валеру Петрыкевічу цяжка хадзіць, баляць ногі, у яго з сабой кулі. Ён кажа, што ў такі дзень папросту не мог не прыехаць у Зэльву, ён імкнецца рабіць гэта штогод.

- Я адчуваю і разумею, што такіх людзей, як Ларыса Геніюш, мы ўсе павінны ўшаноўваць. І я раблю гэта кожны год, заўсёды некага прывожу. Вось раней былі дзеці, унукі, а сёння прывёз жонку і маладую настаўніцу, каб аддаць

даніну павагі нашай геніяльнай паэтэсе.

Завяршаў мастацку частку каля царквы лідскі бард Сяргук Чарняк.

Ад царквы ўсе арганізавана накіраваліся на могілкі дзе пахаваная Ларыса Геніюш і яе муж - Янка Геніюш. На магіле ўсклалі кветкі і запалілі знічы. Былі разгорнуты белчырвона-белыя сцягі.

Памаліўся за спакой душы Ларысы і Янкі Геніюшаў айцец Іяан з Жыровічаў, больш вядомы ўсім, як слынны змагар за беларушчыну і слынны паэт Зьніч.

Пасля могілак уся сябрава сабралася на беразе Зэльвенскага вадасховішча, дзе ізноў загучалі песні на словы Ларысы Геніюш, а таксама і іншыя, у большасці патрыятычныя песні ды вершы.

Прагучалі тры версіі Паланеза Агінскага - у выкананні Вальжыны Цярэшчанкі,

Таццяны Матафонавай на словы Сержука Сокалава-Воюша. Трэцюю версію - верш памерам Паланеза - прачытаў айцец Іяан (Зьніч).

Такім чынам чарговыя ўгодкі з дня народзінаў Ларысы Геніюш сталіся чарговым святам беларускага нацыянальнага духу.

Не так шмат сабралася людзей сёлета ў Зэльву, але Гарадзеншчына была прадстаўлена даволі гуртоўна: Гародня, Ліда, Слонім, Дзятлава, Масты... І трэба вялікі дзякуй сказаць Міхасю Скоблу, які штогод ахвярна шчыруе над арганізацыяй у Зэльве імпрэзаў па ўшанаванні памяці вялікай беларускі. Дзякуючы такім рупліўцам, як Міхась, не пагасне зніч памяці, не зарасце сцяжына ў Зэльву, і дух Беларушчыны будзе ўзлятаць над Зэльвай і разлятацца па-над усёй краінай.

Паводле СМІ.

У магілёўскім гуртку ТБМ

6 жніўня на беларускім гуртку сябры ТБМ абмеркавалі праблемы і стан сучаснай беларускай тапанімікі. Архітэктар спадарыня Алена Асмакоўская распавяла пра асноўныя мэты і задачы тапанімікі ў жыцці любога грамадства, краіны, населенага пункту і больш падрабязна ўзняла пытанні нашых гарадскіх тапанімічных праблемаў, якія не толькі датычацца кожнага мяшканца, але і ствараюць імідж гораду (і не заўсёды спрыяльны). Увогуле назвы гарадскіх аб'ектаў - гэта не проста паштовыя адрасы, гэта наша гісторыя, наша спадчына, культурная каштоўнасць, і таму да гэтага пытання трэба падыходзіць вельмі ўзважана, прыслухоўвацца ў першую чаргу да адмыслоўцаў і гісторыкаў, а не прыдумляць адсябечыну з нейкіх палітычна-каньютурных нагод.

Александр Сабалеўскі,
Магілёўская гарадская
арганізацыя ТБМ
імя Ф. Скарыны.

Ахвяраванні на ТБМ

1. Прылішч Ірына - 50000 р., г. Менск
2. Беларускі патрыёт- 300 дол. ЗША, г. Менск
3. Бамбіза Мікола - 600000 р., г. Менск
4. Шырвель Андрэй - 70000 р., г. Менск
5. Сасонка Людміла - 200000 р., г. Менск
6. Вяргей Валянціна - 110000 р. г., Менск
7. Кукавенка Іван - 100000 р., г. Менск
8. Грышан Мікола - 50000 р., г. Мазыр
9. Несцераў Віктар - 500000 р., г. Менск
10. Шумскі Ягор - 150000 р., г. Менск
11. Восіпава Аляксандра - 100000 р., г. Гомель
12. Прыгожыны Вольга і Аркадзь - 5000 рас. руб., г. Масква
13. Шкірманкоў Фел. - 100000 р., г. Слаўгарад
14. Мяхеўка Аляксей - 30000 р., в. Цесны, Вілейскі р-н
15. Сымон Барыс - 30000 р., г. Менск

16. Бамбіза Мікола - 600000 р., г. Менск
17. Пухоўская Ю.А. - 50000 р., г. Менск
18. Чыгір Я. А. - 50000 р., г. Гродна
19. Рабека М.М. - 150000 р., г. Менск
20. Прылішч Ірына - 50000 р., г. Менск
21. Кухаронак А. Д. - 50000 р., г. Смiлавічы, Чэрвенскі р-н
22. Анікееў Міхаіл - 200000 р., г. Менск
23. Лягушаў Алег - 100000 р., ст. Ясень, Асіповіцкі р-н
24. Ляўшун Дзяніс - 190000 р., г. Менск
25. Касяк Канстанцін - 30000 р., г. Менск

Дзейнасць ГА "ТБМ імя Францішка Скарыны" па наданні роднай мове рэальнага статусу дзяржаўнай вымагае вялікіх выдаткаў. Падтрымка ТБМ - справа гонару кожнага грамадзяніна краіны.

Просім Вашы ахвяраванні дасылаць на адрас, вул. Румянцава, 13, г. Мінск, 220034, альбо пералічыць на разліковы рахунак ТБМ №3015741233011 у Аддзяленні № 539 ААТ "Белінвестбанка" код 739 (УНП 100129705) праз любое аддзяленне ашчадбанка Беларусбанк.

Паведамленне Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705 адрас: Мінск, вул. Румянцава, 13 Аддзяленне № 539 ААТ "Белінвестбанк" Рахунак атрымальніка: 3015741233011 Асабовы рахунак: 739	
(протывачы, ім, імя па-беларуску, адрас) Від плацяжы: _____ Дата: _____ Сума: _____ Азначэнні на дзейнасць: _____ ТБМ: _____	
Касір	Пеня Разам
Квітанцыя Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705 адрас: Мінск, вул. Румянцава, 13 Аддзяленне № 539 ААТ "Белінвестбанк" Рахунак атрымальніка: 3015741233011 Асабовы рахунак: 739	
(протывачы, ім, імя па-беларуску, адрас) Від плацяжы: _____ Дата: _____ Сума: _____ Азначэнні на дзейнасць: _____ ТБМ: _____	
Касір	Пеня Разам
М.П. _____	

